

השיעור השבועי

בהלכה ובאגדה

מפי הרה"ג רבי מאיר סנדר שליט"א

מו"צ בירושלים תוכב"א ומו"ס "דברי מאיר" ועוד

שיעור בהל' אלו (ד), ר"ה (ג), סוכות (ב), שבת, בשר וחלב, ברכות, פ' כי תבוא - נציבים ועוד נמסר ביום ד' כ"ד אלול תשפ"ה – גיליון 338

השבוע דיבר מורנו רה"ה הגאון ר' אהרן וינר שליט"א בועד על דברי הגמרא ברה"ה (י"ח). שמבארת את דברי המשנה שם (ט"ז): "בריה" כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון", ואיתא בגמרא (שם, ועיי"ש ברש"י) ג' דעות לענין זה של "כבני מרון": א. כמו הכבשים שעוברים בשער הצר והעשירי הולך למעשר (י"בכני אימנא), ב. כמו מעלות בית מרון (מקום בא"י – ריש לקיש שאמר את זה לא היה בא"י) והיינו הר גבוה שיש לו מכל הצדדים עמוק עמוק, מחזיבים ללכת שם אחד אחד כי אם הולכים שם שניים הם עלולים ליפול, ג. כחילות של בית דוד, וביאר הרב שליט"א התנאים הקדושים לא הביאו סתם דוגמאות, אלא שכל אחד הבין ענין אחר בדיון של ר"ה, שבמשל הראשון של הכבשים אחד מהם בודאי ימות ר"ל, שהרי העשירי קודש, רק שכרגע כולם הולכים ולא יודעים עוד מי ילך ר"ל, וזה התעוררות גדולה מאוד, ובמשל השני אין הכרח משהו ימות ר"ל, אלא שזה מאוד מסוכן לעבור שניים שהרי אם יעברו שניים הם עלולים ליפול ולהסתכן ועל זה רמז המיד' הזה התעוררות ליום הדין שיש לנו לשום דרכינו ולשים לב ולהתעורר שלא ניפול ר"ל, ובמשל השלישי זה כמו חיילים של דוד המלך ע"ה ששם בכלל אין במעבר שלהם לפני המלך מחיר, רק של הוא ולא ימות, אלא שזה עוברים אחד אחד לפני המלך ומקבלים עליהם עול מלכותו, וכחציר יבש" – "כצץ נובל" והיינו שכל אלו היה בהם ממשות כל שהיא וכעת הם עברו מן העולם, והוא רמז לקבלת מלכות ה' יתברך ביום ר"ה, וא"כ כל אחד המשיך העניין של בני מרון לענין אחר של הלכה והמלכות ה' יתברך, והבן, והנה, המיטין הקדוש ר' אהרן מונגא זצ"ל ויקון בתפילת "ונתנה תוקף" כדעה הא' בגמ' שהרי אמר: "כבשרת רועה עדרו מעביר צאנו תחת שבטו", ואמר הרב שליט"א עוד ביאור יפה בפינוי זה שאמר כמה דוגמאות לענין האדם: א. "כחורש הנשבר" – "כחציר יבש" – "כצץ נובל" והיינו שכל אלו היה בהם ממשות כל שהיא וכעת הם עברו מן העולם, וזה דוגמה אחת, ב. "כצל עובר" – זו כבר דרגה פחותה יותר, ואמנם עדיין יש כאן משהו כיון שזה היה ממשות כל שהיה של משהו שעבר למעלה ועשה צל, אך זה היה צל של דבר ממש שעבר מאוד מחר, ג. "כחולס עינן" – הוא הפחות שבכולם שהרי לא היה בו ממשות כלל גם כשהיה אלא שהוא בעצמו היה חלום, וגם החלום עף... והבן עוד עמוק מאוד (ואתמול הוסיף לי על זה רה"ה הגאון ר' וינר שליט"א: ויש עוד רמז בענין זה של "בית מרון" של רמזו על בני עליה שעושים ברחובות, ולכן רמזו זאת חז"ל במעלות שזה בני עליה העולים ומתעלים, וכעין דאיתא בגמרא סוכה (מ"ה): אמר ר' ירמיה בשם הרשב"א זצ"ל: "ראיתי בני עליה והם מעטים", (ובענין "חיילות של בית דוד" התחדש לי במוצ"ש נציבים תשפ"ה כשהייתי בציון דוד המלך ע"ה בהר ציון בירושלים שיש כאן רמז שבכותב דוד המלך ע"ה נזכה לעבוד את הדין, ונזכה לגאולה השלימה, אמר! ואמר לי שם הרב אהרן שפיצר שליט"א עפ"י מה שאמרנו חז"ל שדוד המלך ע"ה היה טוב רואי, וממילא כשקורא חייליו להניח עליהם עינו לטובת דוד אותם לזכות.

ג. פרשת נציבים וחודש אלול ור"ה – מצוות התשובה לרמז"ס ורמב"ן.
דיברתי אתמול עם אחד מגדולי הדור שליט"א שהוא למעלה מצ' שנה [שה' יאריך ימיו בטוב ובנעימים] על מה שכתוב בפרשת בהא' (פ' נציבים): "כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלתהו אין ממך ולא תחוקה היום וכי כי קרוב אליך הדבר מאוד בפך ובלבבך לעשותו", וידוע שנחלקו בה רבותינו הרמב"ם והרמב"ן שהרמב"ם לא מנה במניין המצוות את המצוה הזאת כמצוות התשובה אלא הבין שהולך על התורה באופן כללי, [וכמו שמוסיף הבה"ח אליסף מרדכי שיחי: כן נראה גם ברש"י] אמנם הרמב"ן הבין שזה מדבר על מצוות התשובה שהרי לפני כן כתוב בפסוקים על התשובה, והוא הבין: "כי המצוה הזאת" היינו מצוות התשובה, והקשה הגאון ר' יצחק בלאר זצ"ל (י"כוכבי אור" המובא בסוף הספר "אור ישראל"): הרי הרמב"ם פוסק בהל' תשובה שבתשובה של ד' חלקים: א. חרטה, ב. עזיבת חטא, ג. ויודי בפה, ד. קבלה לעתיד, ולבארה לפי פירוש הרמב"ם הרי שיש כאן פסוק רק: ויודי בפה שהוא: "נפדיך", וכן קבלה לעתיד שהוא: "וינבדך", והיכן רמז כאן החרטה ועזיבת החטא? ועוד קשה: מדוע לא בשמיים אלא הרי ידוע מה שכתב רבינו הרמב"ם (שם) שיעקר התשובה היא: "יעד שיעדי עליו וידע תעלמות שלא ישוב לזה החטא לעולם" [ובפסוקות הביאור בזה הוא – וכמו שפלטתי בזה אתמול עם הרב רמלאביץ שליט"א שבאותו הרגע הוא נמצא באותו חרטת שהוא לא יחזור לזה לעולם, והבן] וא"כ מה לא מצוה כ"כ קלה? וביאר באופן נפלא [וזו גם קשור להלכות סוכה שאנחנו מתקריבים אליה]: משל לאדם שבונה סוכה, הרי אין בניין הסוכה המצווה אלא השכר מצווה, ומה הראיה לזה? הרי פשוט שאם בנה סוכה והוא יושב בה (בחינה ולא בגזל, ואכמ"ל) שהוא קיים בה מצוות ישיבת סוכה לתחילה, וא"כ המצווה היא הישיבה בסוכה ולא בנייתה, וכן אדם שיש לו סוכה בנה להשכר בביתו ומסיר הגג ויושב בה הרי גם כ"כ וגם לב"ש שנחלקו בדיון סוכה ישנה (במשנה ר"ש סוכה): "אם עשאה לשם חן אפילו עשאה בתחילת השנה שנה", וכן הוא במצוות תשובה: החרטה ועזיבת החטא היא ההכשר מצווה ועל ידה מגיע האדם למצוות התשובה שהיא הוודי בפה וקבלה לעתיד, וכנ"ל, וממילא מובן למה לא מצווה שהיה לא בשמיים לפי שאשרי אדם מגיע לעצמו כזה של חרטה ועזיבת החטא ממילא זה כבר קל כי אחרי החרטה וההחלטה הזאת מערה עליו ה' רוח ממרום והוא זוכה ע"י הוודי והקבלה לעתיד לתשובה שלימה ש"לא בשמים היא", והבן.

ד. פ' כי תבוא – השמחה בעבודת ה' והקשר שלה לתשובה, וכן עולם הנגינה והתשובה ומקום הנגינה בימים אלו של אלול ור"ה.

אתמול דיברתי עם ידידי היקר המלחין מוכה הרבים ר' אהרן אהרן אהרן שיחי' על ענין השיירה שהיא דבר מאוד רוחני – ומה שמביא בשם רבינו הגר"א זצ"ל שהיה אהרן אהרן שיחי' על ענין השיירה ובספרה"ק "דברי ישראל" להרה"ק ר' ישראל ממוז'זיץ זצ"ל הביא דברי וכתב שהיכל הנגינה הוא עצמו היכל התשובה, ושאל אותו ר' אהרן: זה פלא, שהרי הליטאים לא עשו ענין גדול מהשיירה? והשבתי: רבינו הגר"א זצ"ל כתב באגרתו הידועה בשם "אגרת הגר"א" ששלח לאמו ולבתו: "והעיקר בתורה הוא לשמוח ולשמח את הבריות", והדברים מבהילים שאין כונת רבינו רק לומר שיש ללמוד את התורה מתוך שמחה, [ויפה מוסיף הבה"ח אליסף מרדכי שיחי: "האגלי ט"ל" מביא בהקדמה שיש ללמוד תורה מתוך שמחה, וגם זה [כנ"ל] שהעיקר בתורה היינו שכל מה שלומדים תורה זה בשביל לשמוח ולשמח את הבריות! וזה מבהיל! ונראה לי קצת מקור לזה מהפרשת הקודמת (כי תבוא) שכתוב בפסוק: "ועשיתי ככל אשר ציויתני" ופרש"י [זוה] מנח"ל]: "שמחתי ושמחתי את אחריים", ובאמת הביאור הפשוט הוא שהיותו הוא קיים את המצווה של מעשר שש ונתן "לגר ליתום ולאלמנה" הרי שהוא עשה את כל המצוות הזאת, אבל אפשר לבאר שאדם שמח ומשמח את אחריים הרי שהוא הגיע לתכלית התורה, [אבל עוד אפשר ליישב גם לפי הפשט הפשוט שהיותו ובמצווה זו לא נקרא הקיום של כולה הרי שזה מסתמל לנו על היותו הגדול הכללי במצווה לשמוח ולשמח ואולי מה למה לא את רבינו הגר"א], ולכן נראה בימים אלו של ימים נוראים שיש לפי שדך השירה הלעור לב בני האדם לתשובה [וראה על זה עוד בגיליון "דברי מאיר" – תשרי תשפ"ו – במדור: "אור החיים" ואכמ"ל].

ה. הכוונה בראש השנה ובימים אלו של חודש אלול (וכן בכל השנה רק כעת זה נצרך ביותר) היא למנות את ה' לבדו ולעשות שאין עוד מלבדו.

שמעתי השבוע את ר' יהודה מרוב קלמן של שליט"א בביאור הפסוק (שמות): "וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל וכו' ויעזקו ותעל שועתם", שקשה: אם מת מלך מצרים היה להם לשמוח! ודעת המפרשים שם עפ"י חז"ל שלא מת אלא נצטרע וכדו', ואכמ"ל, אך הוא היה פשוט בשם ר' יוסף

פתיחה:

ביום כ"ג אלול חל היראצייט של כ"ק האדמו"ר ר' יעקב יצחק בידרמן זצוק"ל למעלה בירושלים (נפטר בשנת תשמ"א – לפני 44 שנה), היה אדם גדול בתורה, והיה עובד ה' גדול, והיה בו מידה גדושה של אהבת ישראל, והיה מסתובב בערי השדה ומוחזיר יהודים לאביהם שבשמיים, ומסופר עליו ("שבת טיש") שמתגו היה לחלק שעני שבת ליהודים בערי השדה כדי שיהיה להם פחות חילול שבת, והיה יהודי אחד שהתקשר אליו פעם מאחד מערי השדה ואמר לו שאינו יודע איך להפיל את השעון שבת, הרבי אמר לו שהוא יבוא אליו בעצמו ויראה לו איך מפלילים את השעון, החסידים ניסו להניעו מכך ואמרו שהם ייסעו, אמנם הרבי התעקש לבוא בעצמו, וכשנכנס לאותו יהודי התברר שהיה זה יהודי פשוט מאוד וביתו מבוטל ויש שם ריח רע חזק מאוד, והרבי ישב עמו בסבלנות והראה לו איך עובד השעון, והחסידיים שאלוהו אח"כ: "איך יתכן שהרבי ישב עם יהודי כזה בזאת סבלנות? השיב להם הרבי: "מה הוא אשם שהוא נולד היכן שהוא נולד ואני נולדתי היכן שאני נולדתי?... כמו"כ היה מנהגו שהיה הולך לשוק מחנה יהודי ודואג שיהודים יניחו תפילין, "ואנחנו שיהיה פנים אחרת היה אחר חסידים שבד"כ היה נעזר לו ומניח תפילין בעם שנינו שהוא מפסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח לאותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא מפיסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח באותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא מפיסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח באותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא מפיסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח באותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא מפיסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח באותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא מפיסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח באותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא מפיסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח באותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא מפיסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח באותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא מפיסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח באותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא מפיסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח באותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא מפיסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח באותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא מפיסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח באותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא מפיסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח באותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא מפיסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח באותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא מפיסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח באותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא מפיסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח באותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא מפיסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח באותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא מפיסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח באותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא מפיסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח באותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא מפיסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח באותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא מפיסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח באותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא מפיסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח באותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא מפיסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח באותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא מפיסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח באותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא מפיסיד הוא לא מסכים להניח תפילין כי הוא מאמין בה' והוא כועס עליו שהוא לא הצליח באותו יום, ואילו לא היה מאמין לא היה כועס על ה' כלל!.... והבן, ומה נלמד הדבר הגדול הזה של לדון כל יהודי לכף זכות, והוא סגולה נפלאה לימי הדין לפי שכמו שאדם דן את חברו דנים אותו למעלה וכמו שאמר התנא הקדוש בגמרא שבת (קכ"ז): "ת"ר הדין חבירו לזכות דנין אותו לזכות" – ואיך לא הצלחת היום במסחר ואני מאד כועס עלך ולא רוצה להניח תפילין היום!" הרבי שכמו בדרכי נועם, ולכסוף הוא הסכים להניח תפילין לפני הרבי נהר, וכששאלוהו אח"כ: "כזה כופר אתה משכנע שיניח תפילין? תראה איך הוא קילל והטיח דברים ר"ל!" הרבי השיב להם: "הוא לא כופר! הוא הכי מאמין שיש! הרי תמיד הוא מוכן להניח תפילין כי הוא מאמין בה', וכעת שהוא

מכתבים ופארות מן ארץ ישראל ופארות מן ארץ ישראל : divreymeir@gmail.com